ادامه از صفحه اول

اقتصاد ایران و احمدی‌نژاد

به‌این معنی که به‌طور مثال اگر بانک مرکزی از طریق شعبه بانک صادرات ایران در فرانسه مبلغ یک‌میلیارددلار ذخیره خارجی دارد و این رقم در ترازنامه به‌عنوان ذخایر خارجی کشور ثبت شده است، احمدی‌نژاد به بانک مذکور دستور داده تا در ازای مبلغ فوق خط اعتباری باز کند و عملا ذخایر خارجی کشور را مصرف کند. شاید اگر اینطور نبود کشوری که با درآمد نفتی سالانه حدود ۲۰میلیارددلار در دوره اصلاحات، حساب ذخیره ارزی با موجودی ۱۰میلیارددلاری را تحویل دولت احمدی‌نژاد داد، هم‌اکنون و پس از هشت‌سالی که متوسط درآمد نفت و فرآورده‌های پتروشیمی کشور حدود صدمیلیارددلار بوده است و با احتساب شرکت‌های دولتی و دارایی واگذارشده دولتی، مبلغی حدود هزارمیلیارددلار در این هشت‌ساله منابع مالی مستقیم در اختیار دولت قرار گرفته است؛ خزانه‌ای خالی، صدهزارمیلیاردتومان بدهی به بانک مرکزی و معادل همین مبلغ بدهی به پیمانکاران، پروژه‌ها و مطالبات دیگر از دولت برجا نمی‌گذاشت. درواقع احمدی‌نژاد در حالی حدود هزارمیلیارددلار منابع مالی مصرف کرد و رشد اقتصادی چهاردرصدی به‌جا گذاشت که دولت هاشمی با درآمد ارزی ۱۳۰میلیارددلار، رشد اقتصادی شش‌درصدی و دولت خاتمی با ۱۷۰میلیارددلار، رشد اقتصادی پنج‌درصدی برجا گذاشتند. به‌عبارت دیگر هر درصد رشد اقتصادی هشت‌ساله در کشور در دوره احمدی‌نژاد ۲۵۰میلیارددلار تمام شد اما همین رشد در دوره هاشمی ۲۰میلیارددلار و در دوره خاتمی ۲۴میلیارددلار به دست آمد. به تعبیر دیگری بهره‌وری دولت سازندگی در تبدیل درآمد تجدیدناپذیر کشور به رشد اقتصادی نسبت به دوره احمدی‌نژاد ۱۲برابر بوده و به همین نسبت دولت خاتمی نیز ۱۰برابر دولت احمدی‌نژاد بهره‌وری بیشتری داشته است. کسانی که با طرح کاهش ارزش‌دلار قصد دارند برای نتایج نامناسب دولت‌های نهم و دهم نسبت به دولت‌های سازندگی و اصلاحات توجیهی بسازند، باید توجه کنند که در این محاسبات، هزینه عدم‌النفع محاسبه نشده است. عدم‌النفع درواقع زیانی است که بابت اقدامات انجام‌نداده دولت به کشور وارد شده است. زمانی که حرکت پرشتاب در عسلویه در زمان وزارت نفت زنگنه به‌تدریج جای خود را به کندی، سپس سکوت و در انتها عقبگرد در وزارت رستم قاسمی داد، کسی نپرسید که زیان کشور از این بابت چه اندازه است و نتیجه جایگزین‌کردن شرکت‌های بزرگ بین‌المللی صنعت و نفت و گاز در پارس جنوبی، با شرکت‌هایی که همان روز مزایده و با سرمایه صدهزارتومان ثبت شده‌اند اما قرارداد صدهامیلیاردتومانی را برنده می‌شوند، چقدر است؟ تنها در همین دوره کشور قطر از مخازن گازی مشترک با ایران درآمدی بالغ بر ۴۰۰میلیارددلار به‌دست آورده است و کاهش تولید در نفت کشور نیز به دلیل عدم سرمایه‌گذاری و بهره‌برداری صحیح از میادین نفتی نیز به‌حدود یک‌میلیون بشکه می‌رسد. به عبارتی دیگر حتی اگر تحریم‌های نفتی نیز وجود نداشت، شرکت ملی نفت ایران به هیچ‌وجه قادر به صادرات دومیلیون و ۳۰۰هزار بشکه نفت در روز که در دوران دولت اصلاحات صادر می‌شد، نبود و روند کاهش تولید قبل از تحریم‌ها ضربه خود را به صنعت نفت ایران وارد کرد. امروز و پس از هشت‌سال نمایش و تبلیغات دولت احمدی‌نژاد روی پروژه «کرسنت» که از شخص محمود احمدی‌نژاد تا محمدرضا رحیمی، مرحوم کردان و هاشمی ثمره پیگیر آن بوده‌اند، جای تاسف است که گاز ایران همچنان می‌سوزد و سالانه میلیاردهادلار سرمایه این مردم دود می‌شود و هنوز بر سر این پروژه بین مدیران دولتی دعواست و پرونده‌ای دومیلیارددلاری علیه ایران نیز در محاکم بین‌المللی طرح شده است. در سیستم بانکی نیز وضعیت بهتر از حوزه نفت نیست پایه پولی کشور یا نقدینگی در دولت احمدی‌نژاد هفت‌برابر شد و از ۶۸هزارمیلیاردتومان در ابتدای سال ۱۳۸۴ به حدود ۴۶۰هزارمیلیاردتومان در انتهای سال ۱۳۹۱ رسید. واگذاری حدود ۱۵۰هزارمیلیاردتومان از شرکت‌های دولتی به بخش شبه‌دولتی که تحت عنوان خصوصی‌سازی و اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ انجام شد، عملا اقدامی مغایر این اصل ۴۴ بود چراکه به‌جای ایجاد رقابت در بخشی که انحصار دولت بوده است، انحصار دولتی را تبدیل به انحصار شبه‌دولتی کرد و این شرکت‌های بزرگ را که عملا بار اصلی تولید صنعت کشور در اختیار آنها بود، به‌جای مدیریت بهره‌ور و خلاق بخش خصوصی در اختیار مدیریت رانت‌جو و غیرکارآمد بخش شبه‌دولتی قرار داد که از تخصص کمتری نسبت به مدیریت بخش دولتی مربوطه در دولت برخوردار بود. اکثر شرکت‌های واگذارشده در این چارچوب که یا به‌عنوان مطالبات قوای لشکری و کشوری یا به‌عنوان طلب سازمان‌هایی نظیر تامین‌اجتماعی واگذار شدند، پس از واگذاری دچار بحران مدیریت شده و تعداد زیادی از این شرکت‌ها از سوددهی به زیان‌آوری رسیدند چراکه با وجود معایب بخش دولتی، تخصص و بوروکراسی مربوطه در سازمان‌های دولتی نظیر ایمیدرو ایدرو و همچنین نظارت‌های قانونی مانع بسیاری از اقداماتی می‌شد که در بخش شبه‌دولتی اتفاق افتاد. بخشی از شرکت‌های دولتی نیز به‌عنوان سهام عدالت واگذار شده که عملا از بخشی تخصصی در دولت به بخشی غیرتخصصی منتقل شدند. در مجموع می‌توان گفت حضور احمدی‌نژاد در اقتصاد ایران تنها با زلزله قابل مقایسه است که تقریبا همه حوزه‌های اقتصاد را با بحران مواجه کرده است و امروز نمی‌توان در اقتصاد از بخش انرژی شامل نفت و سد و نیروگاه گرفته تا سیستم بانکی، خودروسازی و سایر صنایع سبک و سنگین، بخشی پیدا کرد که رمقی برای توسعه در آن باقی‌مانده باشد.

بررسی کارنامه احمدی‌نژاد در ۸ سال

روزهای سخت شاخص‌های کلان

شرق، راشل آرامیان: با اینکه عمر دولت‌های محمود احمدی‌نژاد دیروز به پایان رسید اما انتقاد از نحوه عملکرد دولت‌های وی هنوز هم ادامه دارد. ابعاد تخریب اقتصادی و پنهان‌کاری آمار چنان گسترده است که روحانی در جمع نمایندگان مجلس وعده داد کارگروه ویژه‌ای کار بررسی آماری دولت‌های محمود احمدی‌نژاد را به دست گیرد و صدروز بعد از آغاز به کار رسمی دولت، آمارهای دقیق را به اطلاع عموم برساند. اما بدون اینکه منتظر انتشار آمار جدیدی باشیم، مراکز آماری این دولت به‌اندازه‌کافی آماری ارایه داده‌اند تا شدت تخریب به‌طور کامل نمایان شود. محمود احمدی‌نژاد زمانی که در نیمه‌دوم سال ۸۴ زمام امور اجرایی کشور را به‌دست گرفت، اکثر شاخص‌های اقتصادی در وضعیت مثبت قرار داشتند. حجم نقدینگی در آن زمان حدود ۷۸/۴هزارمیلیاردتومان بود که بعد از گذشت هفت‌سال‌ونیم به ۴۶۴هزارمیلیاردتومان رسیده و حکایت از شش‌برابرشدن آن دارد. در نتیجه این میزان افزایش نقدینگی، تورم نیز به بالا جهید و از ۱۰/۴درصد در سال ۸۴ به ۳۰/۵درصد در پایان سال گذشته و اخیرا نیز یعنی در خرداد سال‌جاری به ۳۵/۹ درصد رسیده است. البته تورم نقطه‌به‌نقطه در همین ماه به بیش از ۴۰درصد رسیده که حکایت از شتاب این شاخص دارد. تورم در ایران چنان افسارگسیخته شده که ایران را از این بابت اول منطقه و چهارم جهان کرده است. شاخص فلاکت هم که در سال ۸۴ حدود ۲۰/۸درصد بود حالا تا نزدیکی‌های ۵۰ درصد آمده است تا وضعیت اقتصادی مردم را با بیکاری ۱۲/۲درصدی و تورم ۳۵/۹درصدی بیشتر به تصویر بکشد. جالب‌تر از همه، رشد اقتصادی است. این شاخص که در آخرین سال دولت خاتمی، به ۶/۴درصد رسیده بود بعد از افت‌های پی‌درپی در دولت‌های نهم و دهم حالا در حالت خوشبینانه به صفر و در حالت بدبینانه منفی شده است. نهادهای بین‌المللی هم نرخ رشد اقتصادی سال‌جاری را به دلیل ادامه رکود و وضعیت اقتصادی نامناسب ایران که چندان هم از سوءمدیریت به دور نمانده، منفی پیش‌بینی کرده‌اند. بودجه کل کشور که در سال ۸۴ حدود ۱۵۵/۸هزارمیلیاردتومان بود، هم‌اکنون به ۷۲۷هزارمیلیاردتومان رسیده که نشان از رشد ۳۶۷درصدی طی دولت‌های محمود احمدی‌نژاد دارد. در این هشت‌سال بودجه جاری و هزینه‌های دولت سال‌به‌سال افزایش پیدا کرد و در مقابل از حجم بودجه عمرانی کشور کاسته شد. این ویژگی مهم بودجه‌هایی است که به قول احمدی‌نژاد باید در جیب هر ایرانی جا شوند. معوقات بانکی هم که به ۸۰هزارمیلیاردتومان رسیده زمانی که احمدی‌نژاد سر کار آمد، اندکی بیش از پنج‌هزارمیلیاردتومان بود. در این دولت آنقدر برای تسهیلات‌دهی به بانک‌ها فشار آمد که مدیران بانکی از ترس برکناری میزان پرداخت تسهیلات را افزایش دادند و نتیجه این شد که مطالبات معوق بانکی هزارو۴۶۹درصد رشد کردند؛ مطالباتی که هیچ‌کس افزایشش را گردن نمی‌گیرد. در این سال‌ها تنها چند شاخص صعودی شده‌اند که ضریب‌جینی و ضریب نفوذ بیمه و شاخص کل بورس از آن جمله‌اند. ضریب‌جینی به‌مدد یارانه‌های نقدی بهبود یافت اما گرانی‌ها، عنقریب این بهبود را دوباره به چالش می‌کشند. ضریب نفوذ بیمه هم که سال‌هاست درجا می‌زند، بالاخره تکانی خورد و از ۱/۲۷ به ۲درصد رسید. اما این صنعت به‌حاشیه‌رفته چندان نمی‌تواند به مثبت‌شدن کارنامه محمود احمدی‌نژاد کمک کند. شاخص کل بورس هم اگرچه به‌صورت کاملا ناگهانی ره صدساله را یک‌شبه رفت اما کارشناسان این حوزه معتقدند، کاهش ارزش پول ملی در این دوسال روند حرکت شاخص را صعودی کرد و به همین دلیل هم این رشد جای خوشحالی چندانی ندارد. ابعاد دیگر دولت محمود احمدی‌نژاد در جدول زیر آورده شده و با مشاهده آن می‌توانید به اثرات تخریبی بر بدنه اقتصاد کشور پی ببرید بی‌آنکه منتظر گزارش دولت روحانی باشید.

سرمایه‌گذاری خارجی (هزار دلار)

سال	حجم
۱۳۸۴	۳۰۳۹۵۹۴
۱۳۸۵	۱۷۸۹۱۸۷
۱۳۸۶	۱۶۰۳۹۱۹
۱۳۸۷	۱۷۳۲۹۱۴
۱۳۸۸	۲۷۴۶۷۹۴
۱۳۸۹	۲۴۰۳۸۷۴
۱۳۹۰	۲۵۴۷۴۲۳
۱۳۹۱	۴۸۵۰۰۰۰

شاخص‌های کلان اقتصادی ابتدا و انتهای دولت‌های محمود احمدی‌نژاد

شاخص	۸۴	۹۱	۹۲
بیکاری(درصد)	۱۰/۴	۱۲/۲	–
تورم(درصد)	۱۰/۴	۳۰/۵	خرداد ۳۵/۹
نقدینگی(هزارمیلیاردتومان)	۷۸/۴	۴۶۴	–
ضریب جینی	۰/۴۲۴۸	۰/۳۶۴۳	–
شاخص فلاکت(درصد)	۲۰/۸	۴۲/۷	۴۸/۱
رشد اقتصادی(درصد)	۶/۴	صفر یا منفی	–
ضریب نفوذ بیمه(درصد)	۱/۲۷	۲	–
دلار(تومان)	۹۰۳/۵	۳۴۰۰	دیروز ۳۲۲۰
سکه طرح جدید(تومان)	۹۸۰۰۰	۱۳۵۰۰۰	دیروز ۱۰۶۵۰۰۰
شاخص کل بورس(واحد)	۹۴۵۹	۳۸۰۰۰	دیروز ۵۷۳۹۷
بودجه کل کشور(هزار میلیاردتومان)	۱۵۵/۸	۵۶۶/۶	سال‌جاری ۷۲۷
بودجه‌عمومی(هزار میلیاردتومان)	۵۰/۳	۱۴۴/۳	–
معوقات بانکی(هزار میلیاردتومان)	۵/۱	۸۰	–
بدهی دولت به بانک‌ها(هزار میلیاردتومان)	۱۰/۱	۵۲	–
بدهی دولت به بخش خصوصی(هزار میلیارد تومان)	۱۲	۲۴/۳	–
حداقل دستمزد(هزار تومان)	۱۰۶	۳۸۹/۷	۴۸۹
تعداد سکه‌های قابل خرید با حداقل دستمزد(عدد)	۱/۰۸	۰/۲۸	۰/۴۵

طی ۸ سال

قیمت مسکن ۶ برابر شد

شرق: اگرچه تورم در بازار مسکن در تمام دولت‌ها وجود داشته است و بارها عنوان شده است که دولت خاتمی با افزایش وام مسکن و رشد اعطای تسهیلات شرایط را برای افزایش بیشتر قیمت مسکن فراهم کرد اما آمارها نشان می‌دهد که در دوره فعالیت دولت سیدمحمد خاتمی نرخ رشد قیمت مسکن معادل ۲۷۰درصد و اجاره‌بها ۳۱۰درصد بوده است، اما در دوره ریاست‌جمهوری محمود احمدی‌نژاد قیمت مسکن در تهران معادل ۵۰۰درصد (معادل شش برابر) و اجاره‌بها معادل ۳۷۰درصد رشد پیدا کرده که بر این اساس می‌توان گفت رکورد رشد هزینه مسکن در این دوره شکسته شده است. نگاهی به روند قیمت و اجاره مسکن در شهر تهران نشان می‌دهد قیمت هر متر مربع فضای مسکونی از ۶۴۹هزار تومان در سال ۸۴ به ۳/۹میلیون‌تومان در ۱۳۹۱ رسیده است و بر همین اساس اجاره‌بهای هر متر واحد مسکونی از سه‌هزارو۴۱۷ تومان در سال ۸۴ به متری ۱۶هزارو۳۷۸تومان در سال ۹۱ رسیده است. مقایسه این ارقام با درآمد ماهانه خانوار بیانگر آن است که در این مدت توان خرید مسکن ۴۳درصد و توان اجاره آن ۲۵درصد کمتر شده است. در سال ۱۳۸۶ که انتظار افزایش قیمت‌ها در بازار مسکن وجود داشت همه قوای دولت درگیر پروژه ملی مسکن مهر شد. آن زمان حتی برخی‌ها اعلام کردند قصد بر این است امسال (سال ۸۶) یک‌میلیون‌و ۵۰۰هزار واحد مسکونی در کشور ساخته شود. هدف‌گذاری رویایی و بسیج همه امکانات موجود برای دستیابی به آن باعث شد در ماه‌های انتهایی سال به دلیل عدم‌حصول وعده‌های داده‌شده شاهد اوج بی‌بدیل قیمت مسکن شویم و در این بین آمار بانک مرکزی از تعداد واحدهای مسکونی تکمیل‌شده در سال ۱۳۸۶ حکایت از آن دارد که در آن سال حدود ۴۵۰هزار مسکن جدید به بازار عرضه شد که این تعداد حتی از سال ۱۳۸۵ هم کمتر بود. در کنار این طرح ملی، اقدام کوبنده‌تری نیز صورت گرفت که بر رکود دامن زد و آن سیاست‌های انقباضی بانکی بود که طی آن از بانک‌های کشور به جز بانک مسکن، حق ارایه وام خرید مسکن گرفته شد و در ادامه نه‌تنها وام خرید بلکه وام ساخت نیز به دلیل نداشتن منابع، از دستور کار بانک‌ها خارج شد و بروز بحران مالی در جهان که با تاخیر به ایران رسید عامل سومی شد که افت قیمت‌ها را به همراه آورد. این شرایط بازار را از حالت طبیعی خارج کرد و نمودار قیمت‌ها را به سمت پایین سوق داد. این اتفاقات دو نگرانی عمده در این بازار ایجاد کرد. اول آنکه با ادامه رکود هزاران کارگر ساختمانی و کارگران کارخانه‌های فولادساز، شیشه‌ساز، کاشی و سرامیک‌ساز و... در آستانه بیکاری قرار گرفتند و دیگر اینکه طولانی‌شدن دوره رکود و انباشت تقاضای غیرموثر در سمت تقاضا ناگهان به انفجار قیمت‌ها منجر شد. به غیر از این عوامل اصلی، در سال گذشته تحریم‌ها و تلاطمات بازار ارز هم بر شکل‌گیری روند کنونی بازار مسکن یعنی تورم ۵۰۰ درصدی اثر گذاشت. با سخت‌ترشدن شرایط تولید و تعطیلی بنگاه‌ها، نقدینگی مردم به سمت بازارهای طلا، ارز و مسکن رفت. این هجوم نقدینگی سبب رشد قیمت‌ها و کاهش هرچه بیشتر توان خرید و اجاره مسکن شد.

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	درصد تغییر ۹۱ به ۸۴
متوسط قیمت یک مترمربع زیربنای واحد مسکونی(تومان)	۶۴۹۷۰۰	۸۳۱۴۰۰	۱۵۰۹۸۰۰	۱۸۷۳۷۰۰	۱۶۱۲۰۰۰	۱۸۶۴۷۰۰	۲۲۶۲۳۰۰	۳۹۰۴۳۰۰	۵۰۰
متوسط اجاره‌بهای یک ماهه یک‌متر مربع واحد مسکونی(تومان)	۳۴۱۷	۴۲۲۷	۵۸۶۸	۷۱۳۱	۷۷۳۷	۱۰۲۶۲	۱۲۷۵۱	۱۶۳۷۸	۳۷۹
حداقل حقوق ماهانه(تومان)	۱۲۲۵۹۲	۱۵۰۰۰۰	۱۸۳۰۰۰	۲۱۹۶۰۰	۲۶۳۵۲۰	۳۷۵۸۰۰	۳۷۵۸۰۰	۴۳۵۲۰۰	۲۵۴
امکان اجاره فضای مسکونی با حداقل حقوق(مترمربع)	۳۶	۳۵	۳۱	۳۱	۳۴	۳۷	۲۹	۲۷	-۲۵
توان خرید مسکن با حداقل حقوق (مترمربع)	۲/۳	۲/۲	۱/۵	۱/۴	۲/۰	۲/۴	۲/۰	۱/۳	-۴۳

تجارت ایران انحصاری شد

کشاورزی «یک» گرفت

شرق: بررسی کارنامه محمود احمدی‌نژاد در دو دولتش واقعیت‌های تلخی را در بخش تولید و تجارت ایران نشان می‌دهد. رشد واردات در سال‌های پرپول کشور و افت واردات و صادرات و انحصاری‌شدن مبادلات تجاری ایران از گفتنی‌ترین‌های بخش بازرگانی دولت اوست. به غیر از بحث افت صادرات نفت به نصف و کاهش بالای ۲۰درصد واردات و صادرات غیرنفتی ایران که از زمان شکل‌گیری تحریم‌های غرب بارها به آن پرداخته شده است؛ اطلاعات ثبت‌شده در مبادی ورودی کشور نشان می‌دهد تجارت ایران به دستان کشورهای عراق، امارات، چین، افغانستان، هند، کره، ترکیه و سوییس افتاده است. آمارها حدود ۸۰درصد صادرات و بیش از ۵۹درصد از واردات را منحصر به این چند کشور می‌داند. انحصار نیمی از تبادلات تجاری کشور می‌تواند کشور را در معرض آسیب‌های بسیار جدی قرار دهد چرا که ایران ناگزیر است برای حفظ تبادلاتش، تابع قواعد بازی باشد که کشور طرف مبادله تعیین می‌کند. از سوی دیگر روند صادرات در کشور کاهشی است و این کاهش می‌تواند در بلندمدت به معنای از دست‌رفتن بازارهای صادراتی باشد. صادرات میعانات گازی و محصولات پتروشیمی هم به عنوان اصلی‌ترین صادرات کشور، ۳۳درصد افت نشان می‌دهد. پس از تحریم، کشورهای هدف صادرات ایران از سمت اروپا به آسیای میانه چرخش پیدا کرد و هند و افغانستان شرکای اصلی ایران شدند. آمارهای صادرات بیانگر آن است که عراق، چین، امارات، افغانستان و هند انحصار ۸۰درصد صادرات ایران را در دست دارند. اخبار افت صادرات نیز بارها در رسانه‌ها اعلام شده، کالاهای غیرنفتی شش و نفت ۵۰درصد. اما نکته‌ای که کمتر شاید در خبرها آمده باشد؛ بلندپروازی‌های مسوولان دولت دهم و عدم واقع‌بینی آنهاست. این نکته در صحبت‌های احمدی‌نژاد و معاونانش به کرات دیده می‌شود. یکی از این خیال‌پردازی‌ها پیش‌بینی محمدرضا رحیمی، معاون اول رییس‌جمهور در نخستین ماه‌های سال گذشته است که هدف ۷۵میلیارددلاری را برای صادرات اعلام کرد هرچند پس از آن این هدف قدری تعدیل شد و مسوولان حوزه صادرات در اظهارنظرهای مختلف رقم‌های دیگری را برای هدف‌گذاری صادرات اعلام کردند که حداقل این ارقام بیش از ۶۰میلیارددلار تعیین شد؛ اما باز هم آمار اعلامی مسوولان با ۴۱میلیارددلار صادرات محقق‌شده فاصله بسیاری دارد. کاهش شش‌درصدی مجموع صادرات کالاهای غیرنفتی، میعانات گازی و پتروشیمی در حالی رخ می‌دهد که در سال ۱۳۹۱ نرخ دلار رشد شدیدی را تجربه کرد. بر این اساس، تحلیلگران با اشاره به تاثیر نرخ دلار بر درآمدهای صادراتی فعالیت دولت را در این حوزه ضعیف ارزیابی می‌کنند. در مقابل این انتقادها، مسوولان دولتی با اشاره به تحریم‌ها، مشکلات بین‌المللی، حمل و نقل کالا و تغییر شریک‌های تجاری، می‌گویند: آنچه موجب کاهش آمار صادرات ایران در سال گذشته شده، کاهش صادرات محصولات پتروشیمی و میعانات گازی است.

رشد کشاورزی ۷۸درصد عقب ماند

اما بخش کشاورزی در طول سال‌های برنامه توانست به رشد ۱/۴۴درصدی نایل شود. وقتی می‌توان اندک‌بودن این رشد را درک کرد که آن را با هدف ۶/۵درصدی برنامه چهارم مقایسه کنیم. به زبان ساده‌تر بخش کشاورزی در تحقق ۷۸درصد از اهداف منظورشده برای رشد ناتوان بوده است. همچنین این رشد در زیربخش‌های کشاورزی به ترتیب محصولات زراعی ۰/۱۲، محصولات باغی ۳/۴۶، تولیدات دام و طیور ۶/۶ و تولیدات شیلات ۴/۸درصد محاسبه شده است. کشاورزی به عنوان زیرساخت مهم اقتصادی درحالی رشد یک‌درصدی را طی برنامه چهارم کسب کرد که رشد سالانه تولیدات بخش کشاورزی در برنامه‌های اول، دوم و سوم توسعه به‌ترتیب ۸/۲درصد، ۲/۷درصد و ۴/۹درصد بوده است. به غیر از عواملی که به عنوان مقصران اصلی افت بخش کشاورزی شناخته می‌شوند؛ آنچه بیش از همه مانع تحقق اهداف بوده، به رسمیت‌نشناختن برنامه چهارم از سوی دولت عنوان می‌شود. کشاورزی به‌رغم اهمیتش، معمولا به‌طور عجیبی در تصمیم‌گیری‌ها جایی ندارد و عملا در مرکز گفت‌وگوها غایب می‌ماند. تاکید این همه بر اقتصاد بدون توجه به مساله کشاورزی -به‌عنوان شالوده اقتصاد ایران- نوعی بی‌توجهی به خود اقتصاد است. در حالی که برنامه بخش کشاورزی از مدت‌ها پیش ترسیم شده و نقشه راه مشخص بود اما وزیر جهادکشاورزی نتوانست برنامه مدون خودکفایی در محصولات استراتژیک را به نتیجه برساند. وی به‌رغم اینکه دولت‌های پیشین گام‌های بلندی را به سوی خوداتکایی برداشته بودند، در این راه شکست خورد. برنامه مدون خودکفایی متوقف و به شعار تبدیل شد.

سهم کشاورزی آب رفت

درحالی که در سال ۸۴ و زمان شروع به کار احمدی‌نژاد سهم کشاورزی از اشتغال کشور ۲۴/۷درصد بود اما با سقوط هر ساله اشتغال، این سهم به ۱۸/۸درصد در سال گذشته رسیده است. افت ۲۳درصدی مشارکت اقتصادی کشاورزی در شرایطی اتفاق افتاد که قرار بود طبق برنامه سالانه ۱/۹درصد اشتغال کشاورزی افزایش یابد. به عبارت دیگر مقرر شد از سال ۸۴ تا ۸۸ هر سال ۸۰هزار نفر به تعداد شاغلان در این بخش افزوده شود. اما آمارها حکایت از آن دارند که هرچند تا سال ۹۰ در مجموع ۱۵۹هزار نفر به جمع شاغلان کشاورزی اضافه شد که البته ۶۶درصد از اهداف برنامه عقب‌تر بود اما در دو سال اخیر این تعداد شغل ایجادشده مجدد از دست رفت.

۲۰۲میلیاردریال به هزینه کشاورزان افزوده شد

با حذف یارانه حامل‌های انرژی و افزایش قیمت برق از ۲۰ ریال به ۱۴۰ ریال، ۲۰۲میلیاردو ۸۰۱میلیون‌ریال افزایش هزینه برای کشاورزان به بار آورده است. با توجه به آنکه سالانه به‌طور متوسط یک‌میلیاردو ۴۵۹ کیلووات‌ساعت برق در بخش کشاورزی مصرف می‌شود؛ این میزان مصرف با ۲۰ ریال پیش از هدفمندی یارانه‌ها، ۲۹میلیاردو ۹۱۸میلیون‌ریال هزینه برای بخش ایجاد می‌کرد. در کنار افزایش بهای برق مصرفی کشاورزی، گازوییل نیز مشمول رشد قیمت شد. براساس مصوبه هیات وزیران، وزارت جهادکشاورزی مجاز شد با همکاری وزارت نفت میزان ۱۵۰میلیون‌لیتر گازوییل مورد نیاز بخش کشاورزی را با قیمت علی‌الحساب ۱۶۵ریال در اختیار بخش کشاورزی قرار دهد و مابه‌التفاوت مبلغ فوق تا هزارو۵۰۰ریال تا پایان آن سال توسط تولیدکنندگان تسویه شود که این مصوبه اجرایی نشد.

سهم کشاورزی از اشتغال کشور

سال	۱۳۸۴	۱۳۹۱
سهم (درصد)	۲۴/۷	۱۸/۸

شرکای صادراتی ایران

	آسیا	اروپا	آفریقا	سایر
سهم (درصد)	۹۲	۴	۳	۱

مقایسه تولیدات کشاورزی در دولت هاشمی، خاتمی و احمدی‌نژاد - ارقام به هزار تن

تولید محصولات کشاورزی	دولت هاشمی: سال ۶۶	سال ۷۶	تغییر (درصد)	دولت خاتمی: سال ۸۴	درصد تغییر نسبت به ۷۶	دولت احمدی‌نژاد: سال ۹۰	درصد تغییر نسبت به ۸۵
زراعی	۲۹۲۹۸	۴۷۲۶۳	۶۱	۷۳۲۲۱	۵۴	۷۷۲۲۹	۵
باغی	۶۸۰۰	۱۱۲۵۰	۶۵	۱۶۵۳۲	۴۶	۱۷۱۴۸	۳
دامی	۴۴۶	۶۸۲۱	۵۲	۱۱۳۸۸	۶۶	۱۴۳۲۲	۲۵
شیلات	۲۳۸	۴۰۰	۶۸	۵۶۳	۴۰	۷۳۵	۳۰

گزارش

ظرفیت‌های صنعتی که خالی ماندند

● **شرق، بهناز جلالی‌پور:** آمارهایی که در روزهای آخر دولت اعلام می‌شوند، بسیار خوشایند و امیدبخش هستند، اما با واقعیات موجود همخوانی ندارند. وزیر صنعت، معدن و تجارت در یکی از آخرین صحبت‌های خود اعلام کرده است: «در دولت‌های هفتم و هشتم ۱۶هزارمیلیاردتومان در صنعت و معدن سرمایه‌گذاری شد، این عدد با رشد ۷/۲درصدی در دولت نهم و دهم به ۱۱۵هزارمیلیاردتومان رسید.» این رشد اگرچه قابل‌توجه است، اما این سرمایه‌گذاری در دوره‌ای انجام شده که واحدهای صنعتی به‌شدت از کمبود منابع رنج برده و مجبور به تعدیل نیرو، کاهش تولید یا اعلام ورشکستگی شدند.

سال گذشته اتاق بازرگانی و صنایع و معادن از ورشکستگی و تعطیلی شش‌هزار واحد صنعتی خبر داده بود. آمار منتشره بیانگر تعطیلی ۶۷درصد واحدهای صنعتی در سال ۹۱ است. در این گزارش همچنین به تعطیلی ۳۰ تا ۹۰درصدی واحدهای صنعتی در استان‌های مختلف کشور نیز تاکید شده است. با توجه به اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها و عدم پرداخت سهم ۳۰درصدی بخش تولید از محل افزایش قیمت حامل‌های انرژی، افزایش قیمت ارز و تحریم‌های خارجی، تضعیف بخش صنعت و تولید منطقی و واقعی‌تر از اعدادی به نظر می‌رسد که وزیر اعلام کرده است.

به‌دنبال این وضعیت و تحلیل بخش صنعت و سرمایه‌هایی که باید در آن به کار گرفته می‌شد، اما از آن محروم شد، شاهد کاهش تولیدات صنعتی نیز بوده‌ایم. چنانکه بانک جهانی سال گذشته اعلام کرد در حالی که متوسط رشد سالانه تولیدات صنعتی ایران در سال‌های ۱۹۹۹ تا ۲۰۰۹ معادل ۱/۱ بوده است، در سال ۲۰۱۲ شاهد کاهش تولیدات صنعتی ایران بوده‌ایم. البته در این سال بسیاری از کشورهای جهان با چنین کاهشی روبه‌رو بوده‌اند. اما ایران در این سال که معادل سال ۹۱ بوده، بیشترین افت تولیدات صنعتی را داشته است. رشد تولیدات صنعتی ایران در سه ماهه نخست سال ۲۰۱۲ میلادی ۱۷/۱-درصد، در سه‌ماهه دوم ۲۹/۶-درصد، در سه‌ماهه سوم ۳۱/۲-درصد و در سه‌ماهه چهارم ۱۶/۳-درصد بوده است.

یکی از آمارهایی که دولت در روزهای پایانی خود اعلام کرد، افزایش ظرفیت تولید خودرو به بیش از دومیلیون دستگاه است. صنعتی که ظرف سال‌های گذشته دولت‌ها سعی کرده بودند با انواع حمایت‌ها تولید آن را از نظر کمی و کیفی افزایش دهند. این افزایش ظرفیت تولید، در راستای سیاستگذاری‌های پیشین و چشم‌انداز ۲۰ساله بوده تا خودرو در صف صادرات ایران قرار بگیرد. با وجود این ظرفیت‌سازی، میزان تولید کنونی کشور ۹۲۰هزار دستگاه است و به‌معنای آن است که خودروسازان از نیمی از ظرفیت خود استفاده نمی‌کنند. این افت تولید که از سال گذشته تاکنون به نصف رسیده است، در پی فشارهای پی‌درپی بود که به این بخش وارد شد. این عدد در سال ۸۴ که ظرفیت‌سازی‌های جدید صورت نگرفته بود، ۹۶۰هزار دستگاه بود.

در سال ۸۴ منوچهر منطقی، مدیرعامل وقت ایران‌خودرو، با پیش‌بینی آینده تولید و ظرفیت‌سازی‌های جدیدی که قرار بود در این صنعت انجام شود، برای رشد ۱۴۰درصدی صادرات خودرو دورخیز کرده بود. این صادرات در دوماهه اول سال‌جاری به هشت‌میلیون‌دلار رسیده است و ۹۲درصد کاهش داشته است.

وزیر صنایع در گزارش عملکردی که به یادگار از خود برجای گذاشته، ظرفیت تولید فولاد را ۲۴میلیون‌تن اعلام کرده است. اما عددی که سایت همین وزارتخانه درخصوص تولید فولاد منتشر کرده، عدد ۱۷میلیون را نشان می‌دهد و در عین حال کارشناسان رقم واقعی را ۱۴میلیون‌تن می‌دانند.

درخصوص سیمان نیز وضع به همین شکل است. وزیر صنعت در مقایسه سال ۸۳ و ۹۱ اعلام کرده است در حالی که آن سال ظرفیت تولید سیمان ۳۳میلیون‌تن بوده، در سال ۹۱ به ۸۰میلیون تن رسیده است. البته در این بخش نیز اعلام نشده که چنددرصد از این ظرفیت تولید در حال حاضر در حال تولید بوده و فعال هستند.

	سال ۸۴	سال ۹۱
تولید خودرو «هزار دستگاه»	۹۶۰	۹۲۰
تولید فولاد «میلیون تن»	۱۰	۱۷
رشد تولیدات صنعتی	۱/۱	-۱۶/۸۹

خودرو	سال ۸۴	مرداد ۹۲
پراید	۶۸۰۰۰۰۰	۱۵۷۰۰۰۰۰
پژو ۴۰۵	۱۱۹۰۰۰۰۰	۲۶۸۰۰۰۰۰
سمند	۱۱۰۰۰۰۰۰	۲۳۸۰۰۰۰۰
۲۰۶ تیپ ۲	۱۱۵۰۰۰۰۰	۳۴۳۰۰۰۰۰
پژو پرشیا	۱۴۰۰۰۰۰۰	۳۳۰۰۰۰۰۰

شرکت مشاور سرمایه گذاری معیار
دارنده مجوز رسمی از سازمان بورس و اوراق بهادار
مشاوره سرمایه گذاری در بورس تهران
www.meyarco.com تلفن: ۴-۲۲۲۷۵۳۲۲

آموزشگاه آزاد سینمایی موج نو
ثبت نام آ